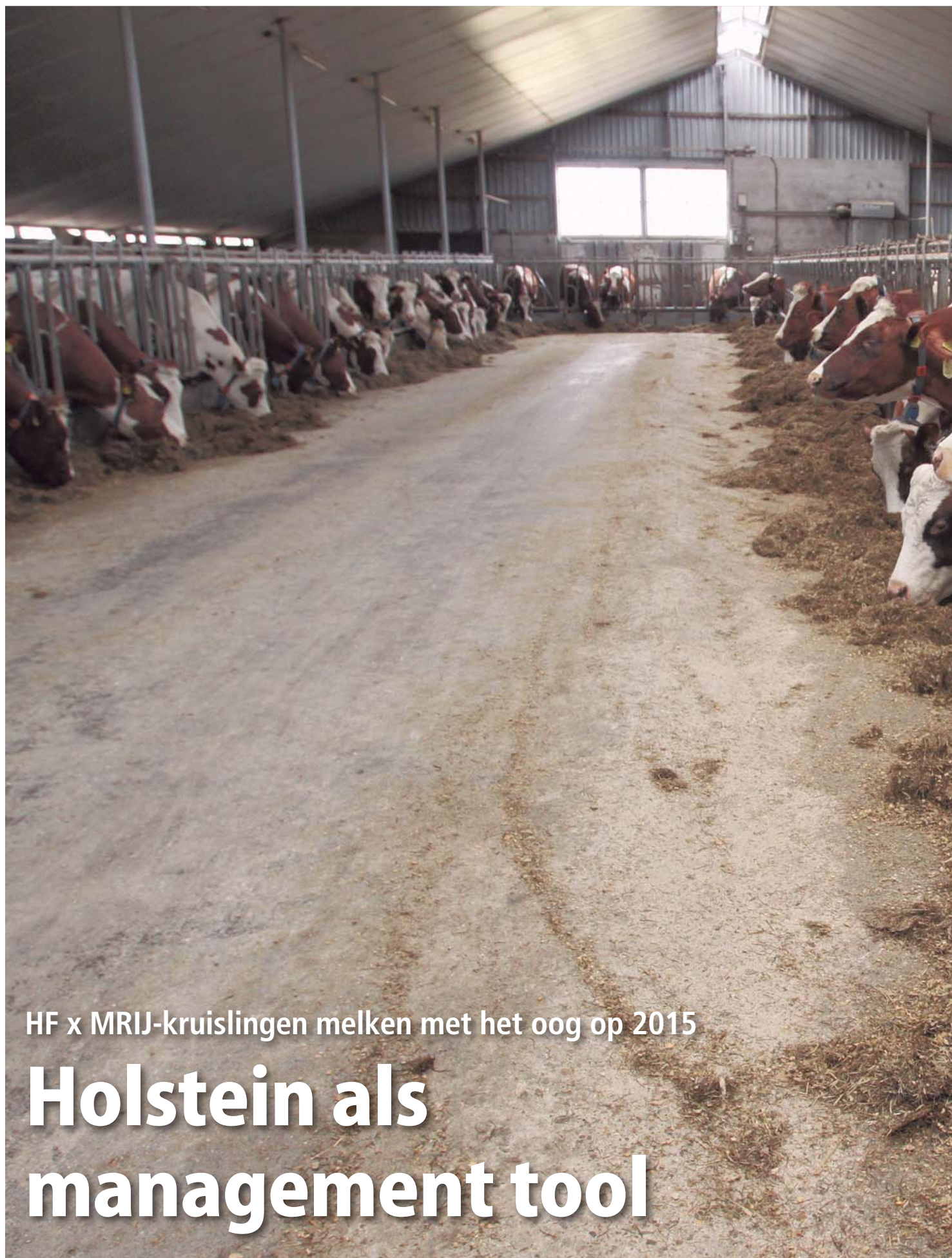

HF x MRIJ-kruislingen melken met het oog op 2015

Holstein als management tool

De stal wordt bevolkt door ongeveer 115 zuiver MRIJ-koeien en 15 Holstein x MRIJ-kruislingen.

Waar een hoog saldo per kilo melk tegenwoordig interessant is, gaat het vanaf 2015 om het saldo per koeplaats, verwacht Tom Lugtenberg. Hij kruist een deel van zijn MRIJ-veestapel in met Holsteins om de melkproductie te verhogen. De kruislingen worden niet benut voor de fokkerij. „Ik ga F1-tjes melken.“

In vijf jaar tijd wisten Tom en zijn vader Wim Lugtenberg de omvang van hun bedrijf in het Overijsselse Olst te verdubbelen. Van 420.000 kilo melk in 1998, het jaar waarin Tom melkveehouder werd, tot 840.000 kilo in 2003. „Uiteraard bracht dit een hoge financiering met zich mee. Dus moesten we wel een hoog rendement draaien”, aldus Tom, wiens vader van oudsher MRIJ-koeien hield. „De MRIJ-koe bleek daar heel goed bij te passen. Ga maar na, als je de omzet en aanwas met 2 cent weet te verhogen, levert dat op een totale melkplas van 800.000 kilo, 16.000 euro op. Daarmee konden we bij een rentevoet van 4 procent vier ton extra lenen.“

Stal beperkend

Het snelle rekenen leerde Tom in zijn jaren als bedrijfsadviseur bij de Rabobank. Lugtenberg wist al op zijn 21e de HAS af te ronden en werkte vervolgens tot zijn 25e bij de bank. „Ik heb in die periode gezien hoe het moet en hoe het niet moet. Je krijgt veel inzicht.“ De jonge veehouder leerde er te denken vanuit toekomstperspectieven en paste dat vervolgens toe op zijn eigen bedrijf. „Mijn vader kon niet goed onderbouwen waarom hij MRIJ hield, terwijl vrijwel iedereen Holsteins ging gebruiken. Het blijkt dat in een quoteringsysteem een hoog saldo per kilo melk interessant is, omdat het dure quotum de beperkende factor is. Hij had met zijn keuze voor het dubbeldoelras dus wel gelijk.“ „Nu de quoterings in 2015 verdwijnt, verandert dat. De beperkende factor verandert. Mogelijk wordt de hoeveelheid grond bepalend, maar die is ook moeilijk aan te passen in een intensief gebied. Ik denk dan ook dat de stal straks de beperkende ►

Tom Lugtenberg maakt veel gebruik van calculaties in zijn bedrijfsvoering. Zo maakt hij stevast prognoses voor vijf jaar van de financiële situatie van zijn bedrijf.

Lugtenberg maakt veelvuldig gebruik van Belgische Blauwe stieren. Ook experimenteert hij met de driewegkruising van Fleckvieh x Holstein x MRIJ.

Rechts de boerderij waar Tom en Ellis wonen, links het huis van Toms ouders.

Toms vader Wim melkt de koeien in de 2 x 9 stands zij-aan-zij melkstal.

factor wordt en dat de opbrengst per koeplaats leidend wordt in 2015", aldus Lugtenberg. Zijn stal dateert uit 2003 en biedt ruimte aan 130 melkkoeien en bijbehorend jongvee. De stal is in principe vol. Eventuele groei kan dan ook het eenvoudigst gerealiseerd worden door de melkproductie per koe te verhogen. „Stel dat er beperkingen komen op het gebied van ammoniak", doelt Lugtenberg op het eventueel instellen van een referentiejaar. „Dan kunnen we nog alle kanten op. De huidige situatie is bedrijfseconomisch én strategisch interessant."

Management tool

Om de productie te verhogen, is Lugtenberg enkele jaren geleden met Holsteins gaan experimenteren. „De MRIJ-veestapel wegdoen en vervangen door Holsteins was geen optie. Als je Holsteins wilt melken, heb je ze zo. Maar als we onze MRIJ-veestapel verkopen, hebben we niet maar zo weer een nieuwe zuivere MRIJ-veestapel terug. Bovendien zie ik het niet zitten om Holsteins aan te kopen; je weet niet wat je krijgt", stelt Tom. Hij heeft een beter idee. De 40 beste koeien van zijn 130-koppige MRIJ-veestapel wil hij raszuiver houden, de subtop met Holstein aanparen en het onderreind met Belgische Blauwen.

Met de Holstein x MRIJ-kruisling, de zogenaamde F1, fokt Lugtenberg niet verder. Alle F1's worden geïncrineerd met sperma van Belgische Blauwe stieren. „We gebruiken de Holstein als management tool. Op deze manier wordt bovendien de MRIJ-top beter, waardoor je op den duur wellicht geen Holstein meer nodig hebt." De veehouder hoopt op deze manier de omzet en aanwas te behouden en de melkproductie met duizend liter te verhogen. Echter, met behoud van de gehalten. Daarom heeft hij Holsteinstieren met hoog eiwit ingezet. Vier

jaar geleden voerde Lugtenberg namelijk een aantal proefinseminaties uit met Kian, Redgold en Spencer.

Fleckvieh

Lugtenberg koos drie stieren om het risico te spreiden. Van Kian en Redgold heeft de veehouder elk twee dochters, terwijl er maar liefst elf dochters van Spencer op het bedrijf rondlopen. „Kian valt hier tegen. Het zijn weliswaar robuuste koeien, maar de productie is te laag en ook de gehalten zijn niet hoog. De Redgolts doen het beter, maar Spencer bevalt het beste. De Spencer-vaarzen produceren gemiddeld 6.495 kilo melk met 4,56 procent vet en 3,76 procent eiwit en dat is inderdaad 500 kilo meer dan de MRIJ-vaarzen."

Op het bedrijf dekt een pinkentier de pinken, zo ook de F1's twee jaar geleden. Het afgelopen jaar werden de kruislingen geïncrineerd met Fleckvieh-sperma. „We wilden een driewegkruising proberen. De eerste kalveren worden nu geboren en de eerste indruk is dat je dieren krijgt met het formaat van een Holstein en de bespiering van een MRIJ. Ik ben echter wel voorzichtig met Fleckvieh. Ik verwacht een hogere omzet en aanwas, maar geen liters en gehalten."

Lijstje

Lugtenberg maakt zelf de paringen. Eens per jaar maakt hij een lijstje, waarbij de helft van de koeien aan een Belgische Blauwe stier wordt gekoppeld. Van het lijstje wordt nooit afgeweken. „Koeien waar wat mee is, krijgen een vleesstier als partner. Soms doet zo'n koe het later best goed, maar dan insemineren we nog steeds volgens het lijstje. Zo weet je zeker dat je geen kalveren aanhoudt van koeien waarvan je dat eigenlijk niet wilt. Zonder plan kom je nergens", klinkt het stellig. Overigens worden goede koeien na twee keer opbreken ook geïncrineerd met Belgisch Blauw.

Bedrijfsgegevens

Tom en Ellis Lugtenberg houden in Olst 130 MRIJ-koeien. Met het oog op het verdwijnen van de melk-quoting in 2015, kruist de veehouder een deel van zijn veestapel in met Holstein. Dit om de productie te verhogen, bij een gelijkblijvende omzet en aanwas.

Lugtenberg maakt de stierkeuze in september en koopt dan sperma voor het hele jaar in. Zo is hij van plan om na zijn Holstein-proef van vier jaar geleden, dit jaar opnieuw sperma van Spencer aan te kopen.

Hoewel Tom zijn vader meer een fokker noemt dan hijzelf, blijkt hij later in de stal zijn koeien wel degelijk te kennen. Bovendien gaat hij uiterst zorgvuldig te werk bij zijn stierkeuze. Alleen 100 procent MRIJ-stieren krijgen namelijk kansen. „Dan heb je bij het kruisen een maximaal effect. Het probleem is echter dat de spoeling te dun wordt. Daarom hebben we via de stier Janco dit jaar voor het eerste enkele procenten Holstein-bloed toegestaan. Maar eigenlijk willen we ons ras zuiver houden”, aldus de veehouder. Lugtenberg gebruikt stieren van CRV. Daarbij selecteert hij in eerste instantie op productie en eiwit.

Wel aflossen

„Reken maar dat je met een MRIJ-veestapel naar een omzet en aanwas van 5 cent gaat. Dat vermenigvuldigd met een melkproductie van 7.000 liter is 350 euro per koe. De norm bij Holsteins is 150 euro per koe per jaar”, aldus de veehouder, die uitlegt dat een ruim 0,3 procent hoger eiwitpercentage bij een hoogproductieve Holstein-veestapel nodig is voor dezelfde opbrengst. „Als je uitgaat van 10.000 kilo melk per koe, is dat 30 kilo eiwit per jaar extra. Dat maal 6 euro per kilo is 180 euro per koe.”

Tom Lugtenberg laat zich binnen zijn bedrijfsvoering leiden door calculaties en niet door emoties. Zo verleaste hij in juni 2009, toen de melkprijs heel laag was, 160.000 kilo melkquotum. Tevens verkocht hij twintig koeien voor de slacht. „De reden is dat we wilden blijven aflossen. Als je de aflossing een jaar stilzet om lucht te krijgen, moet je dubbel aflossen”, klinkt het ietwat cryptisch. Lugtenberg legt het uit. „Stel dat je over een periode van twintig jaar aflost, waarbij je

elk jaar 100.000 euro aflost. De 100.000 euro die je dit jaar niet aflost, los je volgend jaar ook niet extra af, maar pas over twintig jaar. Op dat moment heb je er wel al die jaren 5 procent rente over betaald en dat is nogmaals 100.000 euro. Je collega die wel aflost, loopt over twintig jaar dus twee jaar voor op jou.”

Koeien verkocht

„In die slechte tijd kregen wij ook maar 21 cent van de fabriek. Onze gehalten waren 4,10 procent vet en 3,50 procent eiwit. De koeien gaan in de zomer namelijk dag en nacht naar buiten en veel koeien kalven hier in het voorjaar, dus veel waren nieuwmelkt. Als we de melk zouden verleasen, konden we 17 cent krijgen. Met alleen al de krachtvoerkosten van 5 cent per liter, wist je dat je daarvoor nooit kon melken.”

Lugtenberg besloot zijn twintig slechtste koeien af te voeren. Gemiddeld brachten die toch nog 750 euro op. Van die twintig dieren was nog een flink aantal drachtig, waarbij de Belgische Blauwe-kalveren gemiddeld ook nog 300 euro opbrachten. „We hebben kortom 20.000 euro extra omzet gerealiseerd met koeien die bijvoorbeeld een hoog celgetal of klauwproblemen hadden.”

Naast het normale jongvee voor de vervanging had Lugtenberg de vijftien Holstein-kruislingen extra aangehouden. Toen de melkprijs weer aantrok, had hij geen tekort aan vee. De veehouder overweegt een nieuwe stal voor jongvee en droge koeien te bouwen, zodat hij in de toekomst naar maximaal 180 koeien kan groeien. Een al te sterke groei van zijn bedrijf voorziet hij echter niet. „Dan moeten we voer aankopen, mest afzetten en arbeid inhuren. Bovendien is er meer dan het melkveebedrijf alleen.”

Weidegang

Waar een calculatie bij vrijwel elk bedrijfsonderdeel de basis vormt, geldt dat

in mindere mate voor de voeding. „Onze voeradviseur heeft ooit persulp in plaats van maïs geadviseerd, maar dat is slecht bevallen. Enkele koeien gingen zelfs dood door pensverzuring, zodat ik het nu heel eenvoudig houd met gras, maïs en brok. De meerwaarde van bijproducten valt toch vaak tegen.”

Weidegang krijgt veel aandacht. „Sommige boeren hebben hun stalrantsoenen perfect op orde, terwijl ze bij weidegang nergens naar kijken. Maar daar is wel winst te behalen. Wij hebben percelen van anderhalve hectare, waar we de koeien de eerste dag door middel van een draadje twee derde van aanbieden en de volgende dag de rest. Met onze huiskavel van 34 hectare zijn we heel intensief, met een extensief ras.”

Prognose

„Ik houd de bedrijfsvoering graag simpel”, stelt Lugtenberg. Hij voert ongemengd, wil geen melkrobot – ‘van storingen zou ik gestresst worden’ – en heeft liever een productie van 7.000 dan van 9.000 kilo melk per koe. „De arbeid per koe neemt toe bij een hogere productie. Achter een koe van 9.000 kilo melk moet nou eenmaal vaker aan, dan achter een koe van 7.000 kilo. Ik wil makkelijk boeren, ‘s ochtends melken en vervolgens de deur dicht kunnen trekken. ‘s Middags een keer kijken en ‘s avonds hetzelfde.”

Haaks op die makkelijke houding staan de prognoses die Lugtenberg steevast maakt. „Wij maken een prognose voor vijf jaar van de financiële situatie van ons bedrijf. De prognose voor vijf jaar toetsen we elk jaar door de werkelijk gerealiseerde cijfers te vergelijken met wat er in de prognose staat. Mochten de verschillen te groot zijn, dan passen we de prognose aan. Het voordeel hiervan is dat je heel bewust bezig bent.” ■

Rollend jaargemiddelde: 6.875 kilo melk met 4,46 procent vet en 3,75 procent eiwit
Melkquotum: 910.000 kg
Tussenkalf tijd: 365 dagen
Inseminatiegetal: 1,7 (Lugtenberg laat zijn koeien vanaf zes weken na afkalven insemineren)
De koeien worden niet standaard bekapt, de veehouder bekapt zo'n veertig dieren op jaarbasis, voetbaden worden niet toegepast.
Stiergebruik: Dino, Albert Jan, Sir Wim, Guido en Ajax 115 (in 2010) en Donald 516, Sir Wim en Janco (in 2011), daarnaast Belgische Blauwe stieren
Rantsoen: gras en maïs voor het voerhek en brok via de krachtvoerautomaat. Het ruwvoer wordt via een bovenlosser

en in laagjes voor het voerhek gebracht. „De koeien krijgen een basisbrok en een eiwitbrok. Als een koe wat dun op de mest is, dan krijgt ze wat minder eiwitbrok”, aldus Tom Lugtenberg, die 20 kilo krachtvoer per 100 kilo melk (inclusief jongvee) realiseert.
Grondareaal: 42 hectare cultuurgrond, waarvan 34 hectare in de huiskavel. Daarnaast 15 hectare beheersgrond, waar alleen pinken worden geweid. Lugtenberg kocht vorig jaar 13 hectare maïs aan en verbouwde zelf 3,5 hectare maïs. „We hebben relatief veel grasland, omdat grasland beweid kan worden en je het eiwit zo goed kunt benutten. Maïs is heel gemakkelijk aan te kopen en bovendien kunnen we zo door de bedrijfsspecifieke excretie heel efficiënt werken. We hoeven nauwelijks mest af te voeren en hebben een voordeel van 400 kuub mest.”

